

RADU COSAȘU AND THE COVERAGE OF THE NON-EVENIMENTIAL: *OCOLUL PĂMÂNTULUI ÎN 100 DE ȘTIRI*

Kerstin Botezatu

PhD., University of Bucharest

Abstract: Through his works, Radu Cosașu tried to erase the boundaries between literary genres, creating a new form of literarity. In "Around the World in 100 News", Cosașu practices both a journalistic and a memorialistic style. The ordinary, everyday facts are connected to the author's subjectivity; the objective reality is duplicated by an internal existence, where the alleged news become part of Radu Cosașu's literary imaginarium.

Keywords: autobiography, literarity, publicistic style, Radu Cosașu, subjectivity.

Despre debutul său în „Revista elevilor” (unde a fost reporter între anii 1948-1949), Radu Cosașu povestește în repetate rânduri: „Eu n-am avut – de când mă știu – decât un singur vis, să fiu, «să mă fac» gazetar, și nu orice fel de gazetar, ci gazetar sportiv de fotbal”¹. Dezvăluindu-și dorința de a face carieră ca reporter sportiv (dorință pe care, ulterior, a realizat-o, însă tot ca pe un așa-zis tribut adus literaturii și literarului, în general, după cum observa Ion Ianoși: „comentariile lui sunt false cronici sportive, de-ale unui spectator la televizor și publicist predispus să filosofeze despre orice-i apare în cale”²), Radu Cosașu pare să treacă pasiunea pentru literatură într-un plan secund. Nimic mai fals, pentru că el s-a dovedit a fi, mai târziu, un scriitor a cărui operă șterge granițele dintre genurile literare, fiind, în același timp – și poate în aceeași măsură – poet, nuvelist, romancier, dramaturg, memorialist și jurnalist pasionat de fotbal, hipism și belotă.

Diferența dintre primele reportaje ale autorului, și cele din volume precum *Un august pe un bloc de gheață* (1971), *Alți doi ani pe un bloc de gheață* (1974) ori *Ocolul pământului în 100 de știri* (1974) este covârșitoare, cele două tipuri de scrieri marcând lungul drum al lui Radu Cosașu de la textele aservite, ce aveau ca principale subiecte șantierele patriei și oamenii care le populau, la cele care l-au transformat în scriitorul de astăzi. Ioan Holban observa că „între activitatea «tânărului-reporter-harnic-și-talentat» și aceea a scriitorului se stabilește o relație de cauzalitate, fluxul continuu al evenimentelor vieții cotidiene, investigată de ziarist, depunând aluviunile în care prozatorul, dramaturgul și poetul vor afla materia scrierilor lor”³. Exersând aici un stil jurnalistic cu puternice accente memorialistice, Radu Cosașu creează adevărate bijuterii ale genului care conturează o „imagine a unui univers livresc

¹ Radu Cosașu, «... literatura română mai presus de toate...», interviu în Grigore Ilisei, *Portrete în timp*, Editura „Junimea”, Iași, 1990, p. 73.

² Ion Ianoși, *Secolul nostru cel de toate zilele*, Editura Cartea Românească, București, 1980, p. 38.

³ Ioan Holban, „Ziare autobiografice”, în *România literară*, nr. 9, 1982.

portabil”⁴ ce va fi recuperat în toate scrierile de mai târziu. Nu este greu de constatat că tehnica de observare a realității și de transpunere a acesteia în literatură își găsește originea în volumul *Opiniile unui pământean* (1957), Cosașu reciclând același tip de abordare lirico-sentimentală a faptului divers pe care, de această dată, nu îl mai supune ideologiei comuniste, ci propriei subiectivități. Referindu-se la proza scurtă publicată în perioada respectivă, Cornel Moraru nota reorientarea acesteia înspre o „proză a faptului de aproape”, observând că „ceea ce aparent e sărăcire de subiect și problematică, de fapt, constituie «un sensibil pas spre realitate»”⁵. Nimic mai adevărat în ceea ce privește pseudo-reportajele lui Radu Cosașu (căci ele, în mod evident, se sustrag statutului original de „știre”, transformându-se, prin filtrul sensibilității autorului, în literatură): ele reușesc să pună în relație faptele banale din realitatea imediată cu bogatul univers al subiectivității auctoriale, dublând existența obiectivă, a concretului, printr-una a interiorității.

Ingeniozitatea acestor volume constă în asumarea totală – și profund personală – a faptului divers, a cotidianului, care nu mai este relatat, ci mărturisit, căci articolele preluate aici sunt, de fapt, oglindiri asumate ale subiectivității. Pe fundalul unor evenimente internaționale aparent disparate sunt plasate relatări autobiografice prin care firul epic este reconstruit, subiectivitatea aflându-și punctul de plecare în fraza seacă, reportericească: „În formele oricât de obiectivate ale jurnalisticii, ale informației riguroase, avem transcrierea unei diagrame sufletești de o impresionantă fidelitate a subiectivității”⁶. Știrile nu mai sunt doar știri, își pierd caracterul informațional și se transformă în miniaturi ale imaginarului cosașian.

Părea că odată cu *Alți doi ani pe un bloc de gheață*, Radu Cosașu se va îndepărta de publicistică în scrierile sale (formula fiind aparent epuizată), optând pentru confesiune în detrimentul „faptului divers”, cum deja se anunța în volumul menționat. Referindu-se la acest aspect, M. Ungheanu observa că „*Un august pe un bloc de gheață* e, credem, descoperirea eliberatoare. *Alți doi ani pe un bloc de gheață* – desăvârșirea descoperirii. O a treia carte de același fel nu mai pare însă posibilă”⁷. Nu doar că Radu Cosașu nu a lăsat să se epuizeze această formulă narativă ce origina în atracția sa pentru banalul vieții de zi cu zi, ci a reușit să o perfecționeze și să o transforme într-o „marcă proprie”, amestec de biografie, ziaristică și eseu. Acest lucru este vizibil în volumul *Ocolul pământului în 100 de știri*, care este o scriere cu și despre publicistică (sau, în termenii lui Valeriu Cristea, „«jocul secund» al reportajului”⁸) în aceeași măsură în care este și o narațiune autobiografică. Se poate observa însă, cu ușurință, că deși Radu Cosașu nu a renunțat la includerea „faptului divers” și a articolului de ziar în acest volum, balanța înclină preponderent în direcția literarului, fie sub forma autobiografiei, fie sub cea a ficțiunii.

Titlul volumului – coborât direct din literatura lui Jules Verne – este justificat ca un omagiu adus cunoscutului scriitor francez, la împlinirea a o sută de ani de la publicarea romanului *Ocolul pământului în 80 de zile* (în 1873). Această tehnică este de fapt doar un pretext pentru justificarea propriei viziuni, pe care o conectează lecturii din copilărie: „cu o plăcere nebună amestec toate și totul în aceeași nacelă cu care plutesc peste blocurile mele de gheață, sperând să ajung și eu exact la timp acolo unde trebuie să ajung, ocolind avioanele, cicloanele, ispitele, însă nu și fereparele care mă ajung din urmă, dar pe care le privesc drept în ochi”⁹. Este aceeași viziune a reporterului-scriitor din *Un august pe un bloc de gheață*, care dorește să cuprindă în textele sale viața așa cum este ea, adunând laolaltă evenimente și știri din întreaga lume și „aclimatizându-le” la propria subiectivitate, personajul-narator acționând

⁴ Petru Poantă, *Scriitori contemporani. Radiografii*, Editura Didactică și Pedagogică, R.A., București, 1994, p. 102.

⁵ Cornel Moraru, *Semnele realului. Secționări critice convergente*, Editura Eminescu, București, 1981, p. 148.

⁶ Lucian Raicu, *Critica – formă de viață*, Editura Cartea Românească, București, 1976, p. 146.

⁷ M. Ungheanu, *Arhipelag de semne*, Editura Cartea Românească, București, 1975, p. 174.

⁸ Valeriu Cristea, *Domeniul criticii*, Editura Cartea Românească, București, 1975, p. 310.

⁹ Radu Cosașu, *Ocolul pământului în 100 de știri*, Editura Cartea Românească, București, 1974, p. 49.

conform citatului decupat din Kern și lipit pe perete, permanent *reminder*: „Le plus beau livre, c'est pour moi le monde”¹⁰.

În realitate însă, în ciuda caracterului pretins jurnalistic pe care îl imprimă textului încă din titlu, volumul *Ocolul pământului în 100 de știri* nu se mai aseamănă decât vag cu cele două scrieri anterioare: tonul când ironic, când patetic al reporterului este acoperit din ce în ce mai mult de vocea autobiografului, pentru care fiecare știre (prezentată lapidar) devine doar un context al confesiunii. Intersecția dintre literatură și reportaj este acum un prilej de relocare a umanului (asumat subiectiv) în universalitate, fiindcă eul creator este interconectat la toate evenimentele lumii, impunându-se ca personaj central al acestora. Însuși Radu Cossașu a găsit cea mai adecvată formulă pentru a denumi această schimbare de perspectivă – „ziarul autobiografic” – prin care non-evenimentele și faptele diverse sunt transformate în reflecții personale, fiind invadate de mărturisiri despre tot ceea ce formează universul intim al scriitorului: familie, prieteni, colegi de generație, filme și lecturi preferate, angoase și apostazii:

*Eu cred că jurnalul intim și persoana întâi
nu mai sînt suficiente în artă,
trebuie să ajungem la ziarul autobiografic
având pe frontispiciu cuvintele lui Scott:
„Vinde-ți zilnic sufletul”!*¹¹

În afara acestei subminări intenționate a publicisticii în favoarea literaturii subiective, Valeriu Cristea observa și o altă intenționalitate în acest volum de false reportaje: „Mai există însă, credem, o tendință a scrisului lui Radu Cossașu, nedivulgată aceasta, poate pentru că e încă și mai ambițioasă: de apropiere a reportajului de «filozofie»”¹². Această înclinație a autorului spre „filozofare” era vizibilă încă din primele volume de reportaje, când fiecare știre era filtrată printr-o privire critică și prin comentarii moraliste, cu tente vădit eseistice. Acesta este însă, într-o anumită măsură, modul propriu de asumare a realităților imediate și de impunere a acestora ca fapte personale.

Ocolul pământului în 100 de știri este însă, în primul rând, o carte a autodenunțului, în aceeași măsură în care și ciclul *Supraviețuiri* este o scriere ce devoalează mecanismele pactului ficțional. Între cele două diferențele par să se estompeze, cele mai multe dintre paginile cărții așa-zis publicistice putând să își găsească fără greutate locul printre paginile confesiunilor de mai târziu. Aproape niciuna dintre teme predilecte abordate de Radu Cossașu în universul său ficțional nu lipsește din această carte, semn că dorința autorului, de a nu exista granițe între ziare, ficțiune, poeme și jurnal, se îndeplinise.

Cartea debutează în spirit pur autobiografic, printr-o întoarcere în timp, la începutul anilor '60, perioadă din care naratorul recuperează fragmente de jurnal, pe care le analizează scrupulos, instaurând între cele două instanțe – utecistul pasionat de nou descoperita sa afinitate politică și (acum) maturul scriitor ce își contorizează greșelile tinereții – tonul ironic și reconciliant ce se cuvine folosit la pierderea iremediabilă a unui ideal. Fluxul memoriei se oprește asupra unuia dintre momentele definitorii pentru personaj: perioada ce a urmat asumării „adevărului integral și artistic”, când fostul reporter, acum șomer din cauza interdicției de a mai publica în ziarele vremii, se vede nevoit să se reorienteze, să producă o deplasare a scriiturii sale dinspre tehnica publicisticii înspre cea, încă necunoscută, a literaturii: „Luându-mi-se dreptul la reportaj, mi se oferea – prin acea distincție încă și azi în vigoare – paradisul ficțiunii, al literaturii. Habar n-aveam cum se trăiește în acel rai al invenției, ce trebuie făcut acolo, și nici până azi nu voi putea susține c-aș fi învățat să trăiesc inventând, că mi-ar place invențiile”¹³. Aceasta este totodată și perioada marilor compromisuri estetice, când Cossașu publica cele mai

¹⁰ Radu Cossașu, *op. cit.*, p. 16.

¹¹ Radu Cossașu, *op. cit.*, p. 79.

¹² Valeriu Cristea, *op. cit.*, p. 311.

¹³ Radu Cossașu, *op. cit.*, p. 7.

„tarate” cărți din punct de vedere ideologic: cărțile redactate în maniera „reportajelor literare”, pe care singur le deconspiră ca fiind rezultatul acestei ficționalizări impuse „de sus”. Pare că se încearcă altfel o justificare a opțiunii autobiografice de mai târziu, și, într-adevăr, se poate observa cu ușurință că niciuna dintre creațiile ficționale ale lui Radu Cosașu nu s-a ridicat la înălțimea „cărților sinelui”, cum am putea numi amplele sale creații subiective. Altfel spus, în cazul lui Radu Cosașu, invenția literară funcționează atâta vreme cât ea rămâne constant subordonată biografiei, fiind utilizată într-o doză minimă, necesară doar pentru a împiedica transformarea acestei literaturi de graniță într-una esențial memorialistică.

Ocolul pământului în 100 de știri este, alături de *Alți doi ani pe un bloc de gheață* (cele două fiind publicate în același an, la o distanță de șase luni, de unde și numeroasele similitudini stilistice), cartea devenirii unui scriitor, Cosașu aducând la suprafață scurte fragmente din drumul său înspre o literatură superioară. Este, totodată, creația care anunță *Logica* din 1985, „cartea unor cărți”¹⁴, cum o numea Nicolae Manolescu, a cărei formulă pare să-și găsească originea în paginile acestui volum. Literatura autodenunțului, anticipată deja în volume anterioare precum *Maimuțele personale* sau *Un august pe un bloc de gheață*, este acum asumată total. Într-un rînd, își face autocritica, privind înspre scrierile sale de început: „12/III/1960: «Energiiile» mele – o carte mult prea jovială, cu platitudini de reportaj prost, doar două schițe bune. Am împărțit-o în dreapta și în stînga, jenat interior de valoarea ei și dornic să nu mi se vadă jena. (...) Cartea e slabă. Mai grav ca orice: evidenta ei plasare sub inteligența mea. Cel mai dureros – să produci sub inteligență. Baza pentru ratare”¹⁵. În alte pagini iese la suprafață „martiriul” autoimpus în numele comunismului, prin refuzul de a dansa, de a iubi, de a avea o familie, atâta timp cât toate acestea contravin socialismului. Avem de-a face cu o disecare tranșantă și dureroasă a propriului trecut, autoflagelare literară din care se naște, însă, revelația.

Nenumărate pagini sunt dedicate colegilor de generație: Nicolae Labiș, Ion Ianoși, Nicolae Țic, Lucian Raicu, Paul Georgescu, pe care uneori îi nominalizează, iar altele îi ascunde sub pseudonime (tehnică de camuflaj preluată și mai târziu, în *Supraviețuiri*), personajele sale primind nume precum Esteticianul (Ianoși), Criticul (Raicu), Poetul (Labiș) etc. Sunt reconstruite minimalist portretele de tinerețe ale acestora, în tonurile melancolice ale rememorării, și se conturează sentimentul apartenenței la o generație literară importantă – fie ea și „contrafăcută” sub influența Școlii de Literatură „Mihai Eminescu”. Peste toate – regretul tardiv al unor timpuri transformate prea repede în trecut, și al unor angoase politice care au lăsat urme adânci: „Ne-am maturizat, privim de sus tinerii din ziua de azi care nu mai știu ce-i aceea o ședință furtunoasă, o noapte furtunoasă, am ajuns din «tineri harnici și talentați» – oameni cu sentimentul că nu mai sîntem tineri și talentați, fără îngăduinți, (...) încet-încet ne întrebăm ce facem cu realismul nostru, al omului mărunț, cu obsesia noastră de a semnifica prin fiecare frază, într-o epocă a inefabilului și a abisalului”¹⁶. De remarcat faptul că aceiași oameni de litere care vor deveni în alte scrieri personaje mai mult sau mai puțin semnificative (după ce vor fi fost trecuți printr-un proces de „ficționalizare”) sunt aici prezentați mai puțin livresc, mai aproape de uman, mai *memorialistic*; Radu Cosașu recunoștea într-un interviu acordat criticului Daniel Cristea-Enache că această „pudoare” biografică, constând în nevoia de a proteja identitatea personajelor sale¹⁷, s-a concretizat la insistențele uneia dintre mătușile sale, Sanseverina, devenită și ea, între timp, parte a universului livresc cosașian.

La momentul apariției *Ocolului pământului în 100 de știri*, Radu Cosașu publicase deja primul volum al *Supraviețuirilor*, unde, în afară de asumarea identității personajului-narator, deschisese calea înspre universul intim al acestuia, reprezentat de familia sa și de

¹⁴ Nicolae Manolescu, *Istoria critică a literaturii române. 5 secole de literatură*, Editura Paralela 45, Pitești, 2008, p. 1117.

¹⁵ Radu Cosașu, *op. cit.*, p. 9.

¹⁶ Radu Cosașu, *op. cit.*, p. 158.

¹⁷ Radu Cosașu interviu de Daniel Cristea-Enache în cadrul emisiunii TVR Cultural „Literatura de azi”, noiembrie 2010.

impactul pe care evenimentele politice în care fusese implicat în adolescență (și mai târziu) l-au avut asupra relației cu aceasta. Dacă în *Supraviețuiri* și în alte texte este recuperată preponderent figura tatălui, pasajele biografice din acest volum sunt îndreptate, cu o nedisimulată duioșie, înspre imaginea mamei, fiindcă, după cum observa Sanda Cordoș, „întregul edificiu narativ este, în bună măsură, un topos de recuperare și de reinvestire afectivă a părinților repudiați în adolescența și tinerețea tumultuoase”¹⁸. Mama și tatăl sunt, în literatura lui Radu Cosașu, marile personaje absente pe care încearcă să le regăsească prin hățiturile amintirilor; mai toate aventurile eroului se petrec în lipsa acestora – rareori cei doi sunt efectiv implicați în acțiune și nu doar invocați de povestitor – însă totodată fluxul amintirilor este racordat permanent la imaginea lor. La moartea tatălui, eroul refuză să participe la înmormântare, ca un gest de reafirmare a conștiinței sale proletare și de desprindere de „rădăcinile mic-burgheze”; plecarea de acasă, la o lună după moartea tatălui, și mutarea în „căminul revoluționar” se petrece, de asemenea, în lipsa familiei. Relația defectuoasă a adolescentului cu părinții săi este punctul de plecare pentru multe dintre scrierile lui Radu Cosașu: „Mama vine să-mi spună că pleacă la cimitirul tatălui ei, dacă o pot însoți, îi spun că nu, de câteva ore mă chinui să-mi explic o fărâma de neant, ea pleacă, dețin o nouă și proaspătă remușcare din care sper să pot dezgropa cândva, ca o hienă, o frază curată”¹⁹. Amintirile se transformă în literatură, pe măsură ce distanța autoimpusă față de familie devine din ce în ce mai greu de recuperat. În volumul de față, amintirea mamei este profund corelată cu pasiunea pentru cinematografie a reporterului-narator, căci cronicarul de film de mai târziu învață să aprecieze sau să disprețuiască actori și filme urmărindu-i reacțiile în fața lui Charlie Chaplin, Stan și Bran, Rudolph Valentino ori „Șarlă Boaie”, direct influențat de pasiunea mamei pentru această artă. Imaginile celor două se întrepătrund până la suprapunere, așa cum se întâmplă în această declarație, patetică și tranșant de sinceră: „O, mamă, scumpă mamă; de mult simt – ca un talentat în ale reumatismului – că se apropie vremea unor mărturisiri decisive și penibile între noi. E vremea când fiul trebuie să ceară socoteală părinților lui. (...) Voi trebui să recunosc, mamă, că dumneata m-ai făcut cronicar de film, dumneata cu gusturile dumitale, cu lacrimile dumitale, cu iluziile dumitale. M-ai marcat de la 6 ani, m-ai modelat de la 7, m-ai influențat timp îndelungat până la 13 ani. Mi-ai dat nu numai 7 ani de acasă, ci și 7 ani de cinema esențiali”²⁰.

Astfel, fragmente din biografia autorului se întrepătrund cu știrile adunate din ziare, cu descrierile curselor de cai (hipismul fiind o altă pasiune a autorului) ori cu scurte – dar consistente – autodenunțuri politice. Peste toate se așterne o eleganță desăvârșită a scriiturii, aglomerarea de procedee, teme și stiluri aparent disparate transformând textul într-un carusel literar fascinant, ce redă, în cele din urmă, chiar și fragmentar, imaginea unei normalități de mult uitată. Mare parte a volumului *Ocolul pământului în 100 de știri* este dedicată cronicilor de film, preluate dintre cele pe care Radu Cosașu le publicase, începând cu anul 1968, în revista *Cinema* (și pe care va continua să le publice timp de mai bine de douăzeci de ani, până în 1987). Stilistic, între cronicile de film și – de exemplu – autobiografiile lui Radu Cosașu se pot găsi cu greu diferențe, căci arta scriitorului și a reporetrului se îmbină într-un limbaj nou, ce le conține pe amândouă. Situate la polul opus față de primele scrieri ale aceluiași scriitor, odinioară sedus de utopia comunistă, articolele din această perioadă „respiră” într-o libertate redescoperită a limbajului, prin care Radu Cosașu „elogia codificat stilul de viață burghez”²¹, cândva reprimat. În aceeași manieră sunt redactate și volumele *Viața în filmele de cinema* (publicat anterior, în 1972) și, mai târziu, *O viațuire cu Stan și Bran* (1981).

¹⁸ Sanda Cordoș, „Huligan în scene de interior”, în *Apostrof*, nr. 12, 2002, apud. Cosașu, Radu, *Supraviețuirile. 1. Rămășițele mic-burgheze. 2. Armata mea de cavalerie*, Editura Polirom, Iași, 2011, p. 451.

¹⁹ Radu Cosașu, *op. cit.*, p. 81.

²⁰ Radu Cosașu, *op. cit.*, p. 104-105.

²¹ Alex Ștefănescu, *Istoria literaturii române contemporane. 1941-2000*, Editura Mașina de scris, București, 2005, p. 355.

În ceea ce privește articolele de ziar, știrile sunt preluate adeseori ad-literam din publicațiile zilei, marcând capacitatea faptului banal de a îngloba o întreagă lume, deoarece, crede autorul, „absolut toți oamenii au colecția lor de poeme personale”²². Un stol de păsări în Coruna, Spania, cărora le cad, inexplicabil, ciocurile, creează panică printre locuitori; creierul lui Voltaire este depus, după aproape două sute de ani de „relocări”, la Teatrul de Comedie Franceză; un copil găsește un sac conținând două sute douăzeci de batoane de dinamită și construiește din ele case de păpuși; Pablo Neruda moare în timp ce casa îi este devastată de fasciști și lista continuă cu nenumărate povești de dragoste, crime, interviuri, procese ori catastrofe naturale, pe care Cosașu le notează conștiincios. Peisajul cotidian este completat de extrase din scrisorile trimise la redacție (probabil cea a revistei *Cinema*) de diverși cititori, care propun scenarii de filme absurde ori lacrimogene. O știre despre litoralul românesc pastîșează schița *La Moși* a lui I. L. Caragiale. Există însă o diferență față de volumele anterioare: cele mai multe știri sunt transformate, în manieră soresciană, în scurte poeme ale cotidianului (anticipând *Poveștile pentru a-mi împlânzi iubita*, publicate și ele, inițial, în „Cronicle de trei secunde”), transcrise sub forma unor jocuri textuale cu nuanțe postmoderne. Transcriem o astfel de „știre”, coborâtă direct din ferparele „blocului de gheață”:

Directorul agenției municipale
de
pompe
funebre
din Copenhaga.
Lucrez în această branșă de 24 de ani.
N-am trăit niciodată o asemenea situație:
înmormântări desfășurate doar
în prezența unui pastor și a salariaților
noștri. Avem mai mult de o sută pe an.
Mai mult de o sută de morți, îngropați
în singurătate, anual. În multe cazuri,
ne transformăm în detectivi, încercând
să regăsim membrii familiei defunctului.
Folosim mult anunțurile în ziare.
Câteodată, găsim pe câte cineva din
anturajul mortului – sau al moartei.
Cei mai mulți dintre cei care ne răspund
sînt însă vecini,
vechi colegi,
tovarăși de sindicat ai celui dus.
Recent, am îngropat un om care avea,
totuși,
opt frați și surori.
Nici unul nu a venit la
ceremo-
nia
fu-
-ne
bră.

²² Radu Cosașu, *op. cit.*, p. 140.

Dumitru Micu observa că, în privința acestor pseudo-reportaje, Radu Cosașu „nu lasă nevalorificate achizițiile de tot felul, inclusiv cele tehnico-grafice, ale avangardei: compozițiile suprarealiste, delirurile verbale dadaiste și altele”²³. Reluând o parte din tehnicile utilizate deja în *Maimuțele personale* (unde aglomerarea de procedee devenea supărătoare), Cosașu anunță în câteva pagini poeziile postmoderniste de mai târziu. Obsesia pentru decupaj, pentru gășirea „știrii perfecte”, căutarea perpetuă a inefabilului uman în colecția de non-evenimente îl apropie pe Radu Cosașu de Don Quijote, un „cavaler al tristei figuri” modern, care și-a înlocuit pasiunea pentru romanele cavaleriești cu cea pentru ziare. Experimental, neomogen și totodată străbătut de o perfectă coocurență a biografiei cu publicistica, *Ocolul pământului în 100 de știri* este o veritabilă „tablă de materii” caragialiană, redactată în cel mai pur stil Radu Cosașu.

BIBLIOGRAPHY

1. Cosașu, Radu, *Ocolul pământului în 100 de știri*, Editura Cartea Românească, București, 1974.
2. Cordoș, Sanda, „Huligan în scene de interior”, în *Apostrof*, nr. 12, 2002, *apud*. Cosașu, Radu, *Supraviețuirile. 1. Rămășițele mic-burgheze. 2. Armata mea de cavalerie*, Editura Polirom, Iași, 2011.
3. Cristea, Valeriu, *Domeniul criticii*, Editura Cartea Românească, București, 1975.
4. Holban, Ioan, „Ziare autobiografice”, în *România literară*, nr. 9, 1982.
5. Ianoși, Ion, *Secolul nostru cel de toate zilele*, Editura Cartea Românească, București, 1980.
6. Ilisei, Grigore, *Portrete în timp*, Editura „Junimea”, Iași, 1990.
7. Manolescu, Nicolae, *Istoria critică a literaturii române. 5 secole de literatură*, Editura Paralela 45, Pitești, 2008.
8. Micu, Dumitru, *Istoria literaturii române de la creația populară la postmodernism*, Editura Saeculum I.O., București, 2000.
9. Moraru, Cornel, *Semnele realului. Secționări critice convergente*, Editura Eminescu, București, 1981.
10. Poantă, Petru, *Scriitori contemporani. Radiografii*, Editura Didactică și Pedagogică, R.A., București, 1994.
11. Raicu, Lucian, *Critica – formă de viață*, Editura Cartea Românească, București, 1976.
12. Ștefănescu, Alex, *Istoria literaturii române contemporane. 1941-2000*, Editura Mașina de scris, București, 2005.
13. Ungheanu, M., *Arhipelag de semne*, Editura Cartea Românească, București, 1975.

²³ Dumitru Micu, *Istoria literaturii române de la creația populară la postmodernism*, Editura Saeculum I.O., București, 2000, p. 533.